

## ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

### *Комюніке Секретаря Європейського суду з прав людини стосовно рішення у справі «Вікторко проти Польщі» («Wiktorko v. Poland»)*

*Реферативний переклад\**

У рішенні, ухваленому 31 березня 2009 року у справі «Вікторко проти Польщі», Європейський суд з прав людини (далі — Суд) постановив, що:

— було порушено ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція), яке виявилось у застосуванні працівниками витверезника поводження, яке принижувало гідність заявниці;

— було порушено ст. 3 Конвенції стосовно неналежного розслідування компетентними органами справи заявниці.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявниці 7000 євро як компенсацію моральної шкоди.

#### **Обставини справи**

Заявниця Анна Вікторко є громадянкою Польщі, народилася 1957 року і мешкає у м. Ольщин (Польща).

27 грудня 1999 року п. Вікторко відмовилася сплатити надмірну, на її погляд, плату за послуги таксі. Водій, зі свого боку, не дав заявниці можливості вийти з таксі біля дому. Натомість він доставив її до витверезника (того вечора заявниця із другом випила келих у кафе).

Заявниця стверджувала, що у витверезнику їй було заподіяно грубої образи. Її роздягли догола двоє чоловіків та жінка. Крім того, заявницю побили. Зрештою на неї одягли гамівні паси і

залишили на ніч. Наступного ранку її звільнили.

Відразу після звільнення заявниця звернулася до лікаря, котрий засвідчив у неї наявність синців на стегнах, подряпин на зап'ястях, набряку на щелепі, а також болю у плечі.

Незабаром після інциденту заявниця подала до місцевого відділку поліції скаргу на дії працівників центру, стверджуючи, що вона зазнала грубої образи та приниження. У ході перевірки цієї скарги було зібрано дані про те, що заявниця перебувала у стані сильного алкогольного сп'яніння, проявляла грубощі стосовно працівників поліції, працівників центру та лікаря, котрий намагався її оглянути. Зважаючи на опір заявниці та її відмову роздягнутися, працівники центру змушені були застосувати до заявниці силу й одягти на неї гамівні паси.

Кримінальне провадження за скаргою заявниці було закрито. Однак у квітні 2000 року воно було поновлено. Зрештою у серпні 2000 року справу було знову закрито на підставі відсутності у діях працівників центру складу злочину.

#### **Зміст рішення Суду**

Спираючись на ст. 3 Конвенції, заявниця скаржилася на те, що була піддана приниженню у витверезному центрі, а також на неналежність проведеного поліцією розслідування її справи.

Суд зазначив, що заявницю роздягли догола троє працівників центру — двоє чоловіків та жінка. Суд вкотре повторив висновок, який він сформулював у попередніх справах, про те, що роздягання людини особами протилежної статі заподіює цій людині приниження

\* Повний текст рішення див. на сайті [www.echr.coe.int](http://www.echr.coe.int). Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання комюніке Секретаря Суду здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПРН України П. М. Рабіновичем, М. Ю. Пришляк і Т. І. Дудаш.

її гідності. Отож, обставини цієї справи свідчать, що своїми діями працівники центру породили у заявниці відчуття тривоги і меншовартості, які призвели до моральної травми. Особливого припущення заподіяло заявниці те, що її примусово роздягали двоє чоловіків.

До того ж серйозного занепокоєння викликав той факт, що заявниці жодним чином не пояснили необхідність тримання її у гамівних пасах упродовж 10 годин — надмірно довгого часу. Таке тривале позбавлення заявниці можливості рухатись мало завдати їй істотних фізичних незручностей та стресу, що не може вважатися допустимим з огляду на ст. 3 Конвенції.

Суд далі відзначив, що розслідування скарги заявниці тривало 7 місяців. Два рази провадження закривали і знову відкривали, зважаючи на допущені

серйозні процесуальні порушення. Суд також звернув увагу на те, що розслідування зосереджувалося головним чином на виправданні факту затримання заявниці та застосування до неї сили. Натомість слідство цілком оминуло питання про те, яким чином застосування сили могло порушити право заявниці на повагу до її людської гідності. Отож, Суд дійшов висновку, що компетентні органи виявилися неспроможними оцінити пропорційність застосованого до заявниці примусу, а саме факту роздягання заявниці двома особами чоловічої статі та факту позбавлення заявниці рухомості до ранку наступного дня внаслідок вдягання на неї гамівних пасів.

Зрештою Суд постановив, що спосіб розслідування справи заявниці виявився неналежним і, таким чином, було порушення ст. 3 Конвенції.

**Комюніке Секретаря Європейського суду з прав людини  
стосовно рішення у справі «Сібгатулін проти Росії»  
(«Sibgatullin v. Russia»)**

*Реферативний переклад*

У рішенні, ухваленому 23 квітня 2009 року у справі «Сібгатулін проти Росії», Європейський суд з прав людини (далі — Суд) постановив, що:

— було порушено ч. 1 та ч. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) стосовно факту розгляду апеляційної скарги заявника за його відсутності.

З огляду на ст. 41 Конвенції Суд зауважив, що заявник не звернувся із заявою про справедливую сатисфакцію в межах допустимого для цього часу. Відтак, Суд не призначив жодної грошової компенсації.

**Обставини справи**

Заявник Герман Сібгатулін є громадянином Росії, народився 1966 року. Зараз він відбуває покарання у в'язниці у м. Ніжній Тагіл.

22 лютого 2002 року у справі п. Сібгатуліна було постановлено вирок. Його було визнано винним у вчиненні трьох вбивств і крадіжки та засуджено до 20 років ув'язнення. Заявник оскаржив вирок, однак він чітко не виявив бажання взяти участь в апеляційному розгляді його скарги.

15 серпня 2002 року Верховний суд РФ розглянув скаргу заявника та ухвалив рішення про відмову в її задоволенні. Ані заявник, ані його захисник не були присутніми на судовому засіданні. 5 квітня 2006 року внаслідок перегляду справи в порядку нагляду за заявою заступника Генерального прокурора згадане рішення було скасоване, а справу направлено на новий розгляд. Підставою для звернення була та обставина, що ані заявник, ані його захисник не були належним чином поінформовані

про час та місце розгляду апеляційної скарги.

23 травня 2006 року заявника було повідомлено про те, що «29 червня 2006 року його справа розглядатиметься у Верховному суді РФ».

29 червня 2006 року відбувся новий апеляційний розгляд скарги заявника. Однак ані заявник, ані його захисник не були присутніми на судовому засіданні. Під час апеляційного розгляду прокурор підтримав обвинувачення заявника за статтею про вбивство, однак відмовився від обвинувачення заявника у крадіжці. Відтак заявника було засуджено до позбавлення волі на строк 19 років та 6 місяців.

4 липня 2006 року заявник, дізнавшись про те, що рішення Верховного суду РФ за його апеляційною скаргою було скасоване 5 квітня 2006 року, надіслав додаток до першої скарги із викладом нових аргументів, а також клопотання про його участь у новому апеляційному розгляді.

## Зміст рішення Суду

Спіраючись на ст. 6 Конвенції, заявник скаржився на те, що кримінальне провадження у його справі було несправедливим, оскільки розгляд апеляційної скарги відбувся за його відсутності.

Суд відзначив, що апеляційна інстанція мала провести повне вивчення справи — розглянути як її фактичні аспекти, так і юридичні, та постановити вирок про винуватість чи невинуватість заявника. Цей розгляд мав неабияке значення для п. Сібгатуліна. Адже судом першої інстанції його було засуджено до ув'язнення на 20 років.

Суд вказав, що апеляційний суд не міг правильно оцінити окремі обставини справи без заслуховування особистих показів заявника. До того ж за відсутності заявника на засіданні не міг бути забезпечений принцип рівності процесуальних засобів сторін. Адже за таких обставин п. Сібгатулін був позбавлений можливості відповісти на обвинувальні аргументи прокурора, котрі той висловлював безпосередньо на судовому засіданні.

Не було сумнівів стосовно того, що перше апеляційне слухання у справі заявника відбулося з порушенням гарантій справедливої процедури, адже ані заявник, ані його представник не були належним чином повідомлені про час і місце розгляду апеляції.

Більше того, Суд відзначив, що під час другого апеляційного провадження також не були дотримані вимоги справедливої процедури, адже і цього разу п. Сібгатуліна не було повідомлено про час і місце слухання апеляції. Апеляційний суд, зі свого боку, не зміг належно засвідчити факт сповіщення заявника. А заявник не висловив прямо і твердо відмову від права на участь у апеляційному розгляді його скарги.

Отож, Суд дійшов висновку, що відповідні інстанції виявилися неспроможними забезпечити заявнику поновлення (компенсацію) його права на участь у апеляційному провадженні першого разу.

Тому Суд постановив, що було порушено ч. 1 та п. «с» ч. 3 ст. 6 Конвенції стосовно проведення апеляційного розгляду справи заявника за його відсутності.

**Комюніке Секретаря Європейського суду з прав людини  
стосовно рішення у справі «Егеланд і Хансейд проти Норвегії»  
(«Egeland and Hanseid v. Norway»)**

*Реферативний переклад*

У рішенні, ухваленому 16 квітня 2009 року у справі «Егеланд і Хансейд проти Норвегії», Європейський суд з прав людини (далі — Суд) постановив, що

— не було порушено ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).

**Обставини справи**

Заявниками є двоє громадян Норвегії: Джон Олав Егеланд, 1951 р.н., котрий проживає у м. Бекестя (Норвегія), та Ейнар Хансейд, 1943 р.н., що мешкає в м. Осло. У час подій, що є предметом розгляду, обидва заявники працювали головними редакторами у двох найбільших загальнонаціональних виданнях — «Dagbladet» та «Aftenposten».

Справа стосується скарги заявників на їх судове покарання. Підставою покарання був факт опублікування ними у газетах світлина жінки, засудженої до тривалого строку ув'язнення.

Заявники помістили у своїх виданнях світлину жінки, котра виходила з приміщення суду. Цю жінку, п. Б., було шойно засуджено за вбивство батьків та сестри чоловіка, вчиненого з особливою жорстокістю. 22 червня 2001 року після оголошення вироку п. Б. було негайно заарештовано. Її провели до непозначеної поліцейської машини. Це було вчинено з огляду на безпрецедентну увагу до справи з боку представників медіа та широкої громадськості.

Поряд з репортажами згаданої події у газетах «Dagbladet» та «Aftenposten» було поміщено три світлини п. Б. На першому фото було зафіксовано мить виходу п. Б. із приміщення суду, друга світлина зображала наближення жінки до поліцейської машини, а на третьому фото засуджена була у пригніченому вигляді зі слізьми на очах вже у поліцейській машині.

Пані Б. не бажала, аби її було сфотографовано. Адвокат жінки намагався вберегти її від фотокамер.

Зрештою адвокат п. Б. звернувся зі скаргою на дії заявників, стверджуючи про порушення відповідних норм процесуального закону. Ці норми передбачали заборону фотографувати засуджену особу на її шляху до чи від суду без її згоди.

Суд першої інстанції постановив виправдальний вирок у справі заявників. Верховний суд, натомість, визнав заявників винними та засудив їх до сплати штрафу у розмірі 10 000 норвезьких крон (приблизно 1139 євро). Рішення Верховного суду обумовлювалося як аргументами щодо захисту приватності особи, так і нормами про забезпечення належної процедури. У згаданому рішенні також відзначалося, що у справі не було виняткових обставин, які б дали журналістам право зробити фотографії п. Б. — а громадськості можливості їх побачити. Суд зауважив, зокрема, що арешт п. Б. у залі суду відразу після оголошення вироку не був такою винятковою обставиною.

**Зміст рішення Суду**

Спираючись на ст. 10 Конвенції, заявники скаржилися на покарання їх за опублікування світлин п. Б., шойно засудженої.

У сторін не було сумнівів стосовно того, що ухвалення вироку від 22 червня 2001 року у справі п. Б., а відтак і негайний арешт п. Б. відразу після оголошення вироку були подіями загально-го зацікавлення.

Втім Суд нагадав, що відповідно до ч. 2 ст. 10 Конвенції здійснення свободи вираження поглядів пов'язане із «обов'язками та відповідальністю». У справі заявників це положення передусім розкривалося через захист «репутації та прав інших» та «підтримання авторитету і безсторонності суду».

Суд погодився з тим, що світлини стосувалися події загального значення та були зроблені у громадському місці.

До того ж зовнішність п. Б. була добре знайома широкій громадськості. Однак Суд відзначив, що опублікування від повідних фото все ж таки було актом грубого втручання. Суд зауважив, що п. Б. було визнано винною у вчиненні трьох вбивств і засуджено до найбільш суворого покарання, передбаченого національним законом. Після оголошення вироку жінку відразу було заарештовано. Суд акцентував на тому, що світлини, на яких п. Б. зображена зі слізьми на очах у глибокому розпачі, були зроблені у миті найбільшого емоційного потрясіння для жінки, тобто тоді, коли вона почувалося морально найбільш вразливо.

До того ж п. Б. не погоджувалася ні на своє фотографування, ні на опуб-

лікування відповідних світлин. Те, що п. Б. була схильна до контактування з пресою раніше, не могло виправдати позбавлення її захисту від опублікування відповідних фото.

Далі Суд відзначив, що обидва аргументи, на які покликався у своєму рішенні Верховний суд, були достатніми для обмеження права заявників як редакторів на свободу вираження поглядів. Більше того, ціль заборони опублікування відповідних світлин переважала інтерес преси в інформуванні громадськості про справу загального зацікавлення. Зважаючи на невелику суворість застосованого до заявників покарання, Суд зрештою постановив, що ст. 10 Конвенції порушена не була.

*Комюніке Секретаря Європейського суду з прав людини  
стосовно рішення у справі  
«Видавнича компанія «Times» проти Сполученого Королівства»  
«Times Newspapers LTD v. the United Kingdom»*

*Реферативний переклад*

У рішенні, ухваленому 10 березня 2009 року у справі «Видавнича компанія «Times» проти Сполученого Королівства», Європейський суд з прав людини (далі — Суд) постановив, що

– не було порушення ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) стосовно факту покарання заявника за опублікування критичних статей про п. Г.Л.

## Обставини справи

Заявник — видавнича компанія «Times» є власником та видавцем газети «Times», у якій було опубліковано дві статті про існуючу масштабну схему «відмивання грошей» та про можливого керівника російської мафії п. Г.Л., чие ім'я розкривалося повністю. Обидві статті були розміщені на Інтернет-сайті газети у ті самі дні, в які вони були опубліковані у друкованій версії газети.

У грудні 1999 року п. Г.Л. звернувся до суду з позовом про наклеп проти

газети, її головного редактора та двох журналістів-авторів згаданих статей. Відповідачі не заперечували проти того, що статті і справді могли бути дифамаційними. Однак стверджували, що зміст відповідної інформації був настільки важливим, що вони мали обов'язок її опублікувати, а громадськість мала право про цю інформацію дізнатися.

У час, коли розглядався перший позов п. Г.Л. про наклеп, відповідні статті залишалися на Інтернет-сайті газети (до них можна було легко отримати доступ, звернувшись до архівних матеріалів сайту). У грудні 2000 року п. Г.Л. звернувся із другим позовом про наклеп у зв'язку з фактом тривалої демонстрації статей на Інтернет-сайті газети. Після цього заявники додали до статей замітку про те, що відповідні матеріали стали предметом судової справи про наклеп, а отже, не повинні відтворюватися в інших публікаціях чи використовуватися

через посилання без попередження про це юридичного відділу газети.

Заявники стояли на позиції, що тільки перший раз поміщення статей на Інтернет-сайті дає підстави для позову про дифамацію. Вони стверджували, що не повинні відповідати за усі наступні виклади відповідного матеріалу користувачами Інтернету на веб-сторінках. До того ж заявники зазначали про те, що другий дифамаційний позов було подано після спливу строку, призначеного для подання такого роду позовів. Національний суд не погодився з такою позицією заявників. Він відзначив, що до середовища Інтернету застосовується правило загального права, згідно з яким кожна публікація матеріалу дає підстави для окремого дифамаційного позову. Втім, з огляду на специфіку такого ресурсу, як Інтернет, підставою для позову може стати кожен окремий раз звернення до відповідного матеріалу, розміщеного на Інтернет-сторінках.

Заявники оскаржили згадане рішення суду, наполягаючи на тому, що застосування відповідної норми загального права до Інтернет-публікацій може спричинити безліч позовів про відповідальність газетних видань. Це, зі свого боку, справлятиме відлякувальний ефект щодо готовності редакцій надавати доступ до газетного архіву на Інтернет-сайтах, а відтак, обмежуватиме їх свободу вираження поглядів.

Національний суд, відмовляючи заявникам у задоволенні апеляційної скарги, у своєму рішенні вказав на те, що формування газетою свого архіву становить порівняно незначний аспект свободи вираження поглядів. Цей суд також додав, що немає необхідності обмежувати законодавством про дифамацію архівування газетою своїх матеріалів. Адже обмежений доступ до певних матеріалів може встановлюватися завдяки застережному повідомленню, наприклад, про те, що відповідний матеріал у газеті може бути визнаний дифамаційним, а отже, не повинен використовуватися читачами як правдивий.

### **Зміст рішення Суду**

Спираючись на ст. 10 Конвенції, видавнича компанія «Таймс» скаржилася

на те, що правило загального права, застосоване до Інтернет-публікацій, порушувало її свободу вираження поглядів. Адже за таких умов газета, на думку заявників, наражалася на ризик нескінченних позовів про дифамацію.

Суд визнав значення газетних Інтернет-архівів як важливого джерела для освіти та історичних досліджень. Поряд з цим Суд вказав на обов'язок преси діяти відповідно до принципів відповідальної журналістики, зокрема забезпечуючи точність історичної інформації. Більше того, Суд відзначив, що обмежені строки позовної давності для дифамаційних позовів мали за мету гарантувати відповідачам ефективність їх захисту у суді. Суд також додав, що визначення строків позовної давності було прерогативою держав — учасниць Конвенції.

Суд відзначив як важливу обставину те, що застереження стосовно обмеженого використання відповідних Інтернет-матеріалів було додане до цих матеріалів тільки у грудні 2000 року, хоча провадження у справах щодо газетних публікацій було розпочате ще у грудні 1999 року. Суд зауважив, що національні суди не змусили заявника до вилучення відповідних матеріалів з архіву, а відтак газета і далі продовжувала розпоряджатися цими даними на власний розсуд. Відтак, Суд дійшов висновку, що покладення на газету обов'язку розмістити застереження щодо обмеженого використання публікацій на її Інтернет-сайті не було непропорційним втручанням у її право на свободу вираження поглядів. Тому Суд постановив, що порушення ст. 10 Конвенції не було.

Зважаючи на цей свій висновок, Суд не вважав за необхідне розглядати у ширшому ракурсі можливий ефект відлякування, який могло мати правило загального права, застосоване до Інтернету. Суд також відзначив, що два провадження були відкриті в межах 15 місяців з часу першої публікації статей і стосувалися вони тих самих матеріалів. Тому, на думку Суду, сплив відповідного часу не завадив заявникові здійснювати ефективний захист своїх прав. Пробле-

ма нескінченних позовів для заявників не виникла.

Суд насамкінець зауважив, що попри важливість для знеславленої особи мати реальну можливість захистити свою репутацію, позови проти газети,

подані надто пізно від часу публікації відповідних матеріалів, можуть викликати питання про непропорційне втручання у право на свободу вираження поглядів, гарантоване ст. 10 Конвенції.

**Комюніке Секретаря Європейського суду з прав людини  
стосовно рішення у справі  
«Карако проти Угорщини» («Karako v. Hungary»)**

*Реферативний переклад*

У рішенні, ухваленому 28 квітня 2009 року у справі «Карако проти Угорщини», Європейський суд з прав людини (далі — Суд) постановив, що

— не було порушено ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) стосовно критичного висловлювання, вчиненого політиком щодо заявника.

**Обставини справи**

Заявник Ласло Карако є громадянином Угорщини, народився 1955 року та проживає у м. Гававенчелло (Угорщина). Заявник є членом парламенту.

У 2002 році він був кандидатом на виборах до парламенту.

У квітні 2002 року перед другим туром голосування у виборчому окрузі заявника було поширено листівку про те, що п. Карако, як член парламенту, голосує проти інтересів громадян свого округу. Листівки були підписані іншим політиком — головою Регіональної ради.

У травні 2002 року п. Карако звернувся із заявою про порушення кримінальної справи проти згаданого політика, звинувачуючи його у припущенні своєї репутації. Справу було порушено, однак у травні 2004 року закрито. На думку прокурора, у цій справі не мало місця кримінально караного діяння.

У січні 2005 року п. Карако звернувся до суду зі скаргою приватного звинувачення. Однак у травні 2005 року суд

відхилив його скаргу, відзначивши, що звернення у листівці було оціночним судженням і стосувалося це звернення політика. Суд додав, що політики мають проявляти вищий ступінь терпимості, а відтак межі критики стосовно них є ширшими, аніж межі критики приватної особи.

**Зміст рішення Суду**

Спираючись на ст. 8 Конвенції, п. Карако стверджував про неспроможність національних органів захисти його право на приватне життя. Він скаржився на відмову органів відреагувати належним чином на його скаргу проти іншого політика, котрий зашкодив репутації п. Карако.

Суд відзначив, що в Угорщині існує ефективна система захисту прав, які охоплюються поняттям «приватне життя». З огляду на те, що відповідна заява була зроблена політиком, Суд вказав на завдання держави зважувати захист прав, передбачених ст. 8 Конвенції, із захистом прав згідно з ст. 10 Конвенції. Національні суди дійшли висновку, що висловлювання у листівці було оціночним судженням, а отже, потрапляло під захист відповідного законодавства. Суди також взяли до уваги те, що п. Карако був активним політиком, а листівки поширювалися під час передвиборної кампанії, в якій п. Карако брав участь як кандидат. Крім того, суди зважали на те, що негативна оцінка стосувалася публічної діяльності п. Карако. Тому

вони дійшли висновку, що відповідному висловлюванню має бути наданий конституційний захист.

Суд, зі свого боку, відзначив, що такий підхід цілком узгоджується з нормами Конвенції. Суд також додав, що якби національні суди застосували покаран-

ня до політика, котрий вчинив відповідну заяву, то вони неналежно обмежили б його свободу вираження поглядів, а отже, порушили б його права, гарантовані ст. 10 Конвенції.

Отож, порушення ст. 8 Конвенції не було.

**Комюніке Секретаря Європейського суду з прав людини  
стосовно рішення у справі  
«А. проти Норвегії» («A. v. Norway»)**

*Реферативний переклад*

У рішенні, ухваленому 9 квітня 2009 року у справі «А. проти Норвегії», Європейський суд з прав людини (далі — Суд) постановив, що

— було порушено ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) стосовно факту опублікування статей, у яких заявник звинувачувався у вбивстві двох дітей.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявнику 19 000 євро як компенсацію моральної шкоди та 12 500 євро на відшкодування судових витрат.

**Обставини справи**

Заявник А. є громадянином Норвегії, народився 1957 року і мешкає у м. Крістіансанді (Норвегія).

Справа стосується скарги заявника на відмову національних судів задовольнити його позов проти газети «Fodrelandsvennen». У цій газеті було опубліковано дві статті про попереднє розслідування справи про зґвалтування та вбивство двох дівчаток (так звана справа Банехея). Статті натякали на підозри у вчиненні цих злочинів п. А.

Заявника звільнили із в'язниці приблизно за рік до того, як у околиці, де він часто бував після звільнення, було вчинено вбивство двох маленьких дівчаток. До того часу заявник відбував покарання за вчинення вбивства та розбою.

Заявника допитували упродовж 10 годин і після цього звільнили. Зрештою за зґвалтування та вбивство було звинувачено і засуджено двох інших чоловіків.

Той факт, що заявника затримали та допитували саме у згаданій справі, викликав особливу увагу преси й громадськості. Кілька загальнонаціональних газет коментували цей факт, а також розповідали про кримінальне минуле заявника, втім, не називаючи його імені.

У травні 2000 року у газеті «Foderlandsvennen» було опубліковано дві статті про згадану справу. У цих статтях розкривалися деталі засудження заявника за вбивство та розбій, а також вказувалося на те, що його нібито бачили в околиці, де було вчинено вбивство дівчаток, саме того дня, коли цей злочин було вчинено. Статті містили також іншу інформацію, яка вказувала на особу заявника, а саме: інтерв'ю із заявником, упродовж якого він наполягав на своїй невинуватості, дані про місто та округ, у якому заявник проживав, інформацію про місце його роботи, а також фотографію заявника, хоча зображення було нечітким та далеким.

Також у травні 2000 року телевізійна студія ТВ-2 повідомила про те, що представники преси вистежили 42-річного вбивцю в околиці, де було зґвалтовано і вбито дівчаток. Крім цього, згаданий



телевізійний канал продемонстрував інтерв'ю із заявником, яке журналісти взяли у нього по дорозі до околиці, де були вчинені вбивства.

Пан А. звернувся з позовом до газети «Foderlandsvennen» та каналу ТВ-2. Національні суди задовольнили позов заявника стосовно каналу і призначили відповідачу виплатити заявнику компенсацію. Втім, в частині відповідальності газети суди у своїх рішеннях відзначили, що відповідні статті можна вважати дифамаційними тією мірою, в якій вони викликають у звичайного читача уявлення, що саме заявник є імовірним винуватцем злочинів. Однак суди зрештою виправдали опублікування відповідних статей, обґрунтовуючи своє рішення тим, що газети діяли в інтересах громадськості, яка має право знати про хід розслідування та результати викриття злочинців.

#### **Зміст рішення Суду**

Спираючись на ч. 2 ст. 6 та на ст. 8 Конвенції, заявник стверджував про те, що рішення національних судів стосовно газети «Foderlandsvennen», яка опублікувала дифамаційний матеріал про нього, негативно позначилося і на праві заявника вважатися невинуватим доти, доки судом не було встановлено інакше, і на його праві на повагу до приватного життя.

Суд передусім вказав на рішення національних судів у тій частині, в якій було встановлено, що відповідні статті викликали у читачів враження, що саме заявник був головним підозрюваним у справі про вбивство дівчаток. Хоча ім'я заявника у статтях не згадувалося, втім фотографії заявника та відомості про місце його проживання і роботи доз-

воляли особам, котрі знали п. А., його упізнати як можливого підозрюваного у справі про згадані вбивства. Отож, п. А. могли вважати причетним до злочинів, котрі викликали у громадськості особливо суворий осуд.

Суд далі відзначив, що газетна стаття безпідставно створювала у читачів враження про те, що були факти, котрі вказували на заявника як на підозрюваного. Хоча Суд і безсумнівно погоджувався з тим, що преса має право передавати інформацію громадськості, а громадськість має право цю інформацію отримувати, втім такий підхід не виправдовує оприлюднені стосовно п. А. дифамаційні твердження, а особливо шкоду, заподіяну йому у зв'язку з цим. Суд зауважив, що з метою отримання інтерв'ю та фото журналісти переслідували заявника. І відбувалося це у той час, коли заявник проходив реабілітацію та намагався знову інтегруватися у суспільство. Внаслідок журналістських статей заявник став наštтовхуватися на різку громадську неприязнь. Зрештою він був змушений піти з роботи та покинути свій дім.

Суд дійшов висновку, що відповідні статті грубо зашкодили репутації та честі п. А. До того ж вони негативно позначилися на моральній і психологічній цілісності заявника та на його приватному житті. Отож, Суд визнав порушення ст. 8 Конвенції.

Суд відмовився задовольнити скаргу п. А. на порушення ч. 2 ст. 6 Конвенції на тій підставі, що відповідна стаття не є застосовною до обставин його справи. Адже проти заявника не було порушено кримінальної справи.